Úzkolisté druhy rodu *Potamogeton* v květeně České republiky. II. *P. compressus* a *P. acutifolius*

Linear-leaved species of *Potamogeton* in the Czech Republic. II. *P. compressus* and *P. acutifolius*

Zdeněk K a p l a n

Botanický ústav Akademie věd České republiky, 252 43 Průhonice, e-mail: kaplan@ibot.cas.cz

Kaplan Z. (2001): Linear-leaved species of *Potamogeton* in the Czech Republic: II. *P. compressus* and *P. acutifolius*. – Preslia, Praha, 73: 127–139. [In Czech]

A revision of linear-leaved species of the genus *Potamogeton* in the Czech Republic is given. Two species, *P. compressus* and *P. acutifolius*, are dealt with in this paper. Species descriptions, relevant synonyms, illustrations, a list of specimens examined and distribution maps are provided. *P. compressus*, always an extremely rare taxon in the Czech Republic, is now extinct. *P. acutifolius*, now strongly endangered in its occurrence, has main centres of its distribution in pond areas in SW and E Bohemia.

K e y w o r d s : *Potamogeton*, *Potamogetonaceae*, taxonomy, biosystematics, morphology, distribution, Czech Republic

Tento příspěvek přináší zpracování prvních dvou druhů úzkolistých rdestů, rdestu smáčknutého, *Potamogeton compressus* L., a rdestu ostrolistého, *P. acutifolius* Link. Taxonomický přístup, vymezení taxonů, metodika zpracování problematiky a textu jsou podrobně popsány v úvodní části této série taxonomických revizí úzkolistých rdestů v České republice (Kaplan 2000).

Potamogeton compressus Linnaeus, Sp. Pl. 127. 1753. („*compressum*")

= *P. zosterifolius* Schumach., Enum. Pl. 1: 50. 1801. („zosteræfolium")
  ≡ *P. zosterophyllus* Dumort., Fl. Belg.: 164. 1827, nom. illeg. [cf. Art. 52.1 of ICBN; Greuter et al. 2000]
  ≡ *Spirillus zosterifolius* (Schumach.) Nieuwl., Amer. Midl. Naturalist 3: 17. 1913.
= *P. complanatus* Willd., Ges. Naturf. Freunde Berlin Mag. Neuesten Entdeck. Gesammten Naturk. 3: 297. 1809. („complanatum")
= *P. laticaulis* Wahlenb., Fl. Suec. 1: 107. 1824. („laticaule")
= *P. compressus* f. *angustifolius* G. Fisch., Ber. Bayer. Bot. Ges. 11: 97. 1907.
= *P. compressus* f. *cuspidatus* G. Fisch., Ber. Bayer. Bot. Ges. 11: 97. 1907.
= *P. compressus* f. *latifolius* G. Fisch., Ber. Bayer. Bot. Ges. 11: 97. 1907.
= *P. compressus* f. *major* G. Fisch., Ber. Bayer. Bot. Ges. 11: 97. 1907, nom. illeg. („maior"), non *P. compressus* var. *major* Zapał. 1906. [cf. Art. 53.4 of ICBN; Greuter et al. 2000]
= *P. compressus* f. *minor* G. Fisch., Ber. Bayer. Bot. Ges. 11: 97. 1907.
= *P. compressus* f. *selenocarpus* G. Fisch., Ber. Bayer. Bot. Ges. 11: 97. 1907.
= *P. zosterifolius* f. *magnus* Tiselius, Potamog. Suec. Exs., fasc. 2: [sched.] no. 97. 1895. („magna")

E x s i k á t y : Dörfler, Herb. Norm. no. 4594; Fl. Exs. Bav. no. 350, 565 et 1092; Hansen, Herb. Schlesw.–Holst.–Lauenb. Fl. no. 24; Herb. Fl. Ross. no. 1636; Pl. Finl. Exs. no. 433 et 1028; Samuelsson, Pl. Suec. Exs. no. 75; Soc. Éch. Pl. Vasc. Eur. Bass. Médit. no. 12731; Thielens et Devos, Kickxia Belg. no. 175; Tiselius, Potam. Suec. Exs. no. 95–97; Wołoszczak, Fl. Pol. Exs. no. 881.

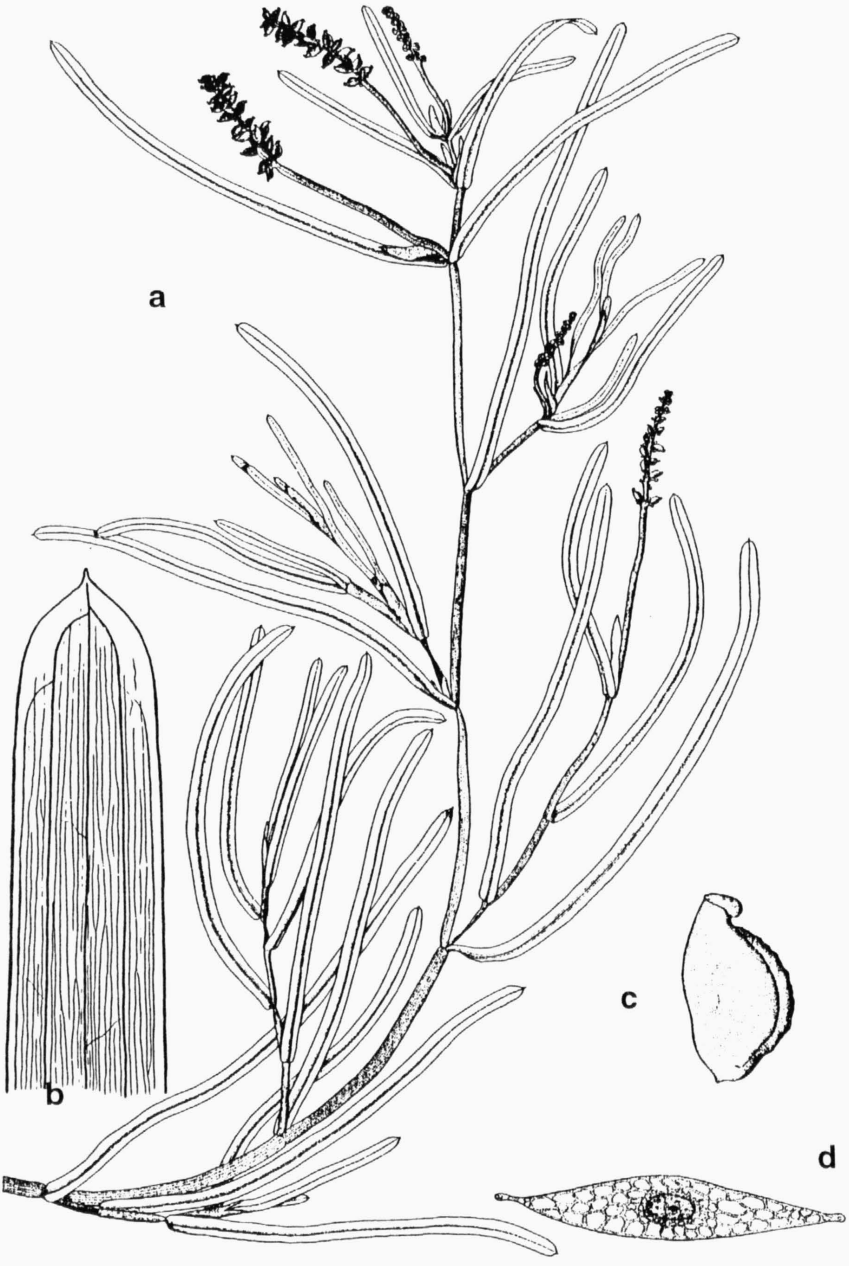

Obr. 1. – *Potamogeton compressus*: a – habitus; b – detail žilnatiny v horní části listu; c – plod; d – příčný průřez horní částí lodyhy. (a, c, d – převzato z práce Mądalski 1977; publikováno se svolením nakladatelství Wydawnictwo Naukowe PWN, Varšava; b – nakreslil Z. Kaplan).

Fig. 1. – *Potamogeton compressus*: a – general appearance; b – detail of venation in upper part of leaf; c – fruit; d – cross-section of upper part of stem. (a, c, d – taken from Mądalski 1977; published with permission from Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa; b – drawn by Z. Kaplan).

Popis

Byliny s jednoletou lodyhou, přezimující prostřednictvím turionů. Lodyha mírně až bohatě větvená, až 90 cm dl., dole slabě, nahoře silně dvojřízně smáčklá a křídlatá, s uzlinami bez žlázek nebo se 2 slabě vyvinutými žlázkami, o průměru až 1/6 průměru lodyhy na příslušné uzlině. Listy střídavé, přisedlé, čárkovité, (70–) 80–210 mm dl., (2,2–) 2,5–4,7 mm šir., špičaté nebo tupě špičaté až tupé s krátkým nasazeným hrotem (mladé listy nápadně uťaté a hrotité), obvykle tmavě zelené, v suchém stavu modrozelené, někdy světlejší, (3–) 5žilné, s 20–32 tenkými pruhy sklerenchymatických vláken, se střední žilkou zvláště na bázi lemovanou na každé straně proužkem prosvítavého pletiva. Palisty na straně odvrácené od listu nesrostlé, později pukající i na přivrácené straně, (19–) 22–35 (–55) mm dl. Klasy válcovité, za květu 7–21 mm dl., za plodu 16–33 mm dl., s 5–9 přesleny květů; stopka klasu (21–) 26–60 (–95) mm dl. Gyneceum z (1–) 2 plodolistů. Plody celé hladké, na stranách vypouklé, 3,4–3,8 mm dl. VI–VIII (obr. 1).

Rozšíření v České republice

Rdest smáčknutý se v minulosti vyskytoval velmi vzácně v termofytiku v Hornomoravském úvalu, ojediněle v mezofytiku na Broumovsku, Havlíčkobrodsku a Opavsku, v planárním až suprakolinním stupni (obr. 2). Horní hranice vertikálního rozšíření: Broumovská kotlina, Meziměstí (ca 450 m n. m.), Broumovská kotlina, Ruprechtice (425 m n. m.), Hornosázavská pahorkatina, Baštinov (ca 425 m n. m). Vyhynulý taxon květeny České republiky.

Literární údaje o výskytu druhu u Olomouce a v okolí Českého Těšína se podle herbářových dokladů vztahují k druhu *P. acutifolius*. Rovněž herbářové položky z různých částí Čech (např. Neratovice, Brandýs nad Labem, Soběslav, Litomyšl) určené jako *P. compressus* představují ve skutečnosti extrémní morfotypy *P. acutifolius*. Identita rostlin udávaných jako *P. compressus* z okolí Oder (Dostál 1989) je neznámá; z herbářových dokladů není v tomto území znám ani *P. compressus*, ani *P. acutifolius*.

Termofytikum: Panonské termofytikum. **21b. Hornomoravský úval:** Kroměříž (s.d. E. Müller, BRNM)[1].

Mezofytikum: Českomoravské mezofytikum. **58c. Broumovská kotlina:** Ruprechtice blíže Meziměstí, rybníky (oba) (1900 Rohlena, PR, PRC). – Olivětín u Broumova, rybník u pivovaru (1895 Rohlena, BRNU, PR, PRC); Broumov (1895 Rohlena, BRNU, OLM, PR, s.d. [Rohlena], HR); Ve vodách u Broumova (1899 Rohlena, LE). – Meziměstí, v nejhořejším rybníku „(gegen Neusarge)" (1873 Fiek, PR). **66. Hornosázavská pahorkatina:** Baštinov u Havlíčkova Brodu, v rybníku u Červeného mlýna (s.d. [± 1867–1871] Schwarzel, PR)[2]. **74b. Opavská pahorkatina:** Opava: stojaté vody (s.d. [Urban?], OP)[3].

---

[1] Literární údaje (Palla 1886, Ascherson & Graebner 1897: 339, Polívka 1902) o výskytu tohoto druhu u Bilan se s největší pravděpodobností vztahují k tomuto nálezu.

[2] Na originální schedě je původní lokalita uvedena jako „Böhmen. Deutschbrod. Im Teiche nächst der Rosenmühle". Na starých mapách je „Rosenmühle" zakreslen JV od Havlíčkova Brodu, poblíž obce Baštinov. Takto sběr správně lokalizoval již J. Dostál, který také na další schedě přiložené k tomuto sběru v latině topograficky upřesnil původ sběru ve formě „Distr. Havlíčkův Brod: in piscina apud molam prope vic. Baštinov apud pag. Frýdnava, cca 425 m n. m.". K tomuto je však třeba uvést, že označení „Frýdnava" se nevztahuje na obec tohoto jména u Golčova Jeníkova, ale o jinou obec, v současných mapách zakreslenou jako „Mírovka". Podle herbářových dokladů druhu *P. natans* uložených v MJ Schwarzel s jistotou sbíral v rybníku u Baštinova v letech 1867 a 1871.

[3] U tohoto sběru nelze vyloučit, že jeho lokalizace na schedě „In stehenden Gewässern um Troppau" je mínění poněkud šířeji, a že dokladovaná rostlina pochází již z polského území.

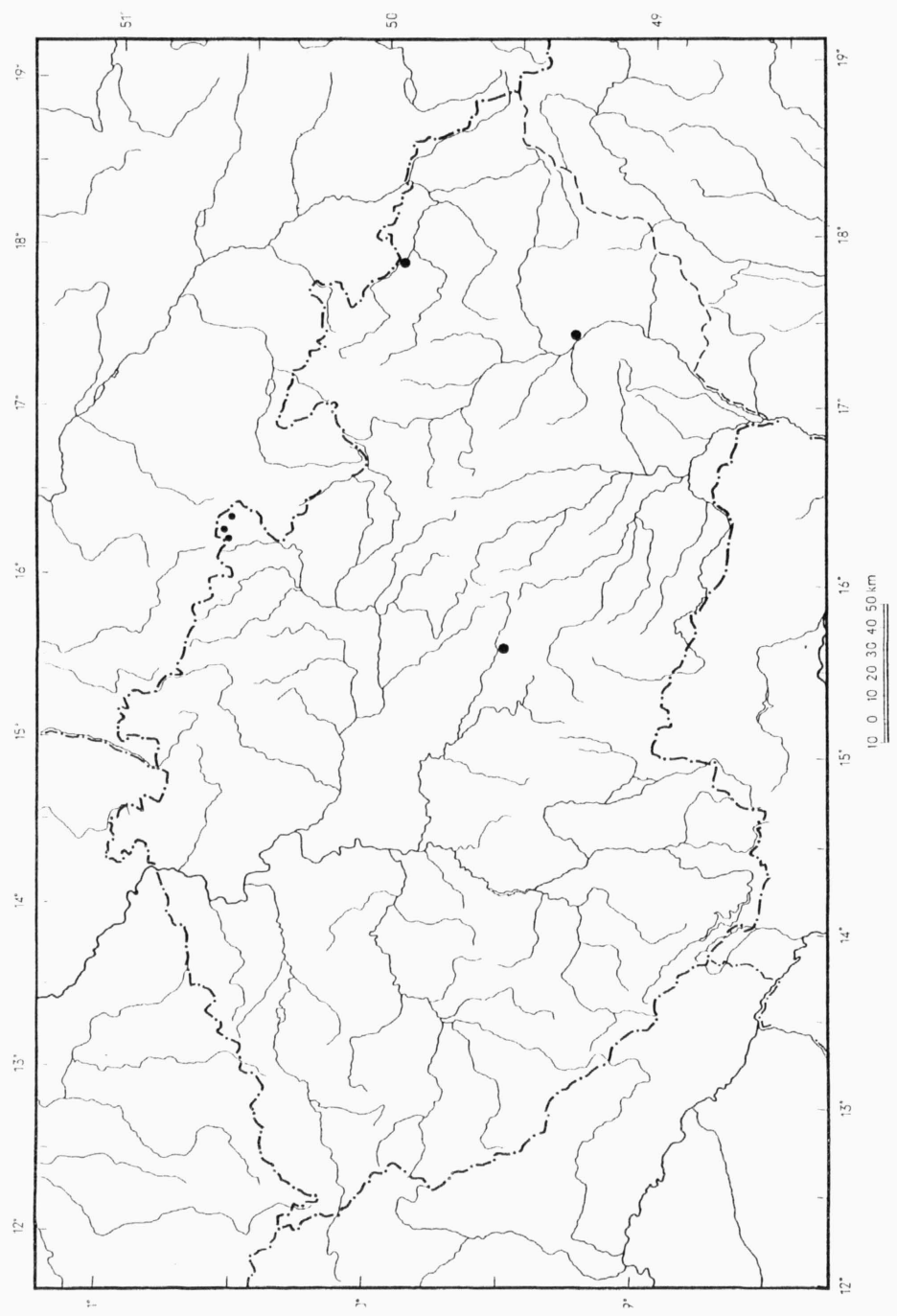

Obr. 2. – Rozšíření *Potamogeton compressus* v České republice.

Fig. 2. – Distribution of *Potamogeton compressus* in the Czech Republic.

Nemapovatelný doklad: Böhmen (s.d. s.coll. (herb. J. Hampel), PR).

Chybné literární údaje: Literární údaje o výskytu *P. compressus* v dalších územích se vztahují k jiným druhům, nejčastěji k *P. acutifolius*. Podle revize dokladových položek mezi ně patří i následující literární data: „An der Elbe bei Brandeis" (Fieber 1838, Čelakovský 1867), „U St. Boleslavi" (Polívka 1902) a „V močálech u Černovíra a Hejčína blíže Olomouce" (Polívka 1902).

Potamogeton acutifolius Link in Roemer et Schultes, Syst. Veg., ed. 16, 3: 513. 1818.

≡ *P. zosterifolius* [var.] β. *acutifolius* (Link) Schult. et Schult. f., Mant. 3: 362. 1827.
≡ *P. compressus* subsp. *acutifolius* (Link) Hook. f., Stud. Fl. Brit. Isl.: 373. 1870.
– *P. cuspidatus* Schrad. ex Mert. et W. D. J. Koch, Röhlings Deutschl. Fl., ed. 3, 1: 854. 1823, *pro syn.*
= *P. acutifolius* [var]. α. *major* Fieber in Bercht. et Opiz, Oekon.–Techn. Fl. Böhm. 2(1): 272. 1838; Fieber in Bercht. et Fieber, Potam. Böhmens: 35. 1838.
≡ *P. acutifolius* f. *major* (Fieber) Hagstr. in Holmb., Hartmans Handb. Skand. Fl. 1: 89. 1922
= *P. acutifolius* [var] β. *minor* Fieber in Bercht. et Opiz, Oekon.–Techn. Fl. Böhm. 2(1): 272. 1838; Fieber in Bercht. et Fieber, Potam. Böhmens: 35. 1838.
≡ *P. acutifolius* f. *minor* (Fieber) Hagstr. in Holmb., Hartmans Handb. Skand. Fl. 1: 89. 1922
= *P. acutifolius* var. *major* [f.] *acutus* Fieber ex Opiz, Sezn. Rostl. Květ. Čes.: 78. 1852.
= *P. acutifolius* var. *major* [f.] *obtusus* Fieber ex Opiz, Sezn. Rostl. Květ. Čes.: 78. 1852.
= *P. acutifolius* f. *angustifolius* G. Fisch., Ber. Bayer. Bot. Ges. 11: 97. 1907.
= *P. acutifolius* f. *condylocarpus* G. Fisch., Ber. Bayer. Bot. Ges. 11: 97. 1907.
= *P. acutifolius* f. *latifolius* G. Fisch., Ber. Bayer. Bot. Ges. 11: 97. 1907.
= *P. acutifolius* f. *liocarpus* G. Fisch., Ber. Bayer. Bot. Ges. 11: 97. 1907.
= *P. acutifolius* f. *major* G. Fisch., Ber. Bayer. Bot. Ges. 11: 97. 1907, nom. illeg., non *P. acutifolius* var. *major* Fieber 1838. [cf. Art. 53.4 of ICBN; Greuter et al. 2000]
= *P. acutifolius* f. *minor* G. Fisch., Ber. Bayer. Bot. Ges. 11: 97. 1907, nom. illeg., non *P. acutifolius* var. *minor* Fieber 1838. [cf. Art. 53.4 of ICBN; Greuter et al. 2000]
= *P. acutifolius* f. *mucronatus* G. Fisch., Ber. Bayer. Bot. Ges. 11: 97. 1907.

Exsikáty: Billot, Fl. Gall. Germ. Exs. no. 1067; Fl. Exs. Austro–Hung. no. 2688; Fl. Exs. Bav. no. 351a et 351 b; Fl. Exs. Reipubl. Čechoslov. no. 1380; Fl. Rom. Exs. no. 215b; Fl. Siles. Exs. no. 666, 869 et 1074 [no. 869. ut *P. compressus* L.]; Hansen, Herb. Schlesw.–Holst.–Lauenb. Fl. no. 523; Herb. Fl. Ross. no. 288; Hofmann, Pl. Crit. Sax. no. 280; Magnier, Fl. Selecta Exs. no. 700 et 4082; Reichenbach, Fl. Germ. Exsicc. no. 1104; Samuelsson, Pl. Suec. Exs. no. 76; Schultz, Herb. Norm. no. 620; Soc. Éch. Pl. Vasc. Eur. Bass. Médit. no. 17633 et 18661; Tausch, Herb. Fl. Bohem. no. 1811; Thielens et Devos, Kickxia Belg. no. 176; Tiselius, Potamog. Suec. Exs. no. 98.

Popis

Byliny s jednoletou lodyhou, přezimující prostřednictvím turionů. Lodyha mírně až bohatě větvená, vzácně jednoduchá, až 70 (–130) cm dl., dole slabě, nahoře silně smáčklá a nevýrazně křídlatá, s uzlinami bez žlázek nebo se 2 slabě vyvinutými žlázkami, o průměru až 1/6 průměru lodyhy na příslušné uzlině. Listy střídavé, přisedlé, čárkovité, 35–80 (–95) mm dl., 1,8–3,4 (–4,0) mm šir., špičaté až zašpičatělé, někdy krátce hrotité, obvykle světle zelené, někdy trochu tmavší, jen vzácně zcela tmavozelené, 3žilné, s 16–24 tenkými pruhy sklerenchymatických buněk, se střední žilkou až do poloviny nebo horní třetiny listu lemovanou na každé straně proužkem prosvítavého pletiva. Palisty na straně odvrácené od listu nesrostlé, později pukající i na přivrácené straně, 10–21 (–25) mm dl. Klasy téměř kulovité, 4–8 mm dl., s (1–) 2 (–3) přesleny květů; stopka klasu 3–14 (–19) mm dl., velmi vzácně až 47 mm dl. Gyneceum z 1 plodolistu. Plody na hřbetním kýlu výrazně bradavičnaté, na stranách zploštělé až mělce vyduté, 3,2–4,0 (–4,7) mm dl. VI–VIII (obr. 3).

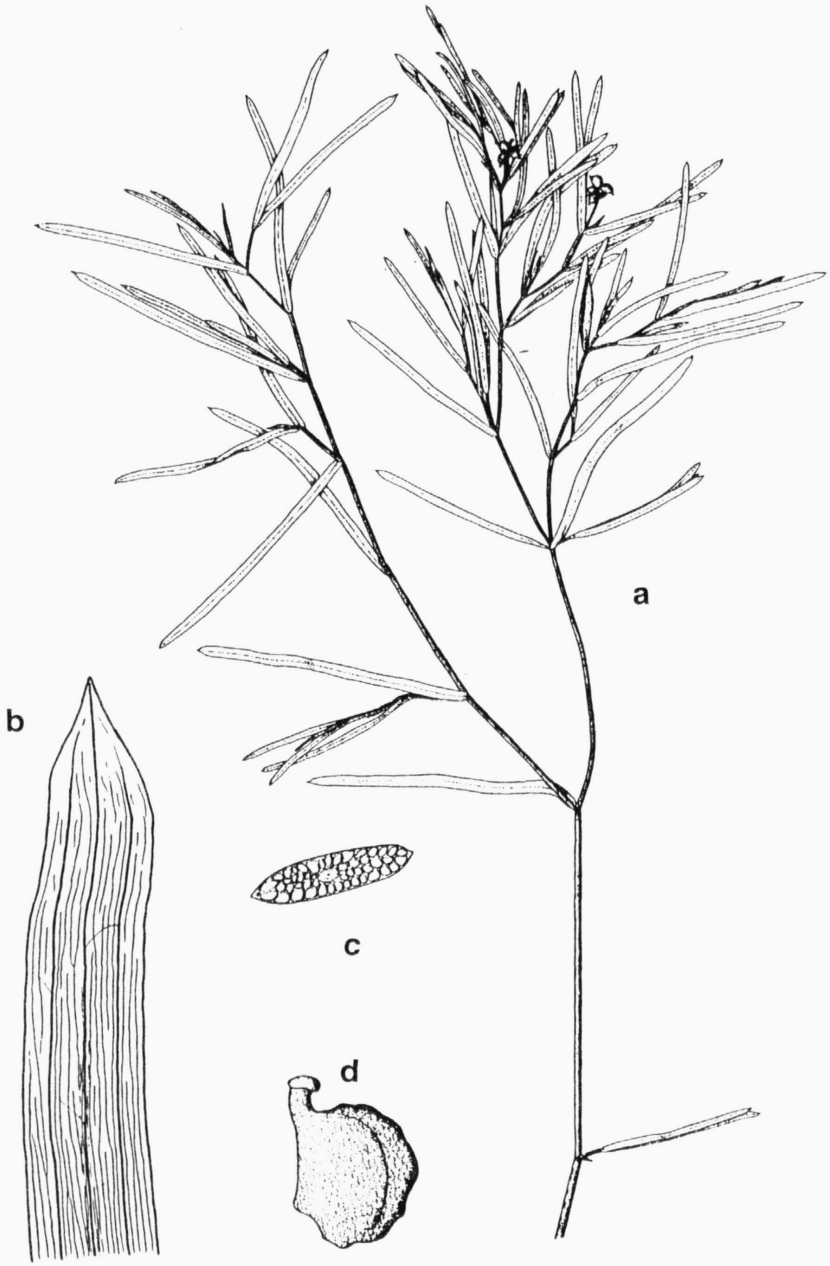

Obr. 3. – *Potamogeton acutifolius*: a – habitus; b – detail žilnatiny v horní části listu; c – příčný průřez horní částí lodyhy; d – plod. (a, c, d – převzato z práce Mądalski 1977; publikováno se svolením nakladatelství Wydawnictwo Naukowe PWN, Varšava; b – nakreslil Z. Kaplan).

Fig. 3. – *Potamogeton acutifolius*: a – general appearance; b – detail of venation in upper part of leaf; c – cross-section of upper part of stem; d – fruit. (a, c, d – taken from Mądalski 1977; published with permission from Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa; b – drawn by Z. Kaplan)

Rozšíření v České republice

Rdest ostrolistý se zvláště v minulosti vyskytoval roztroušeně až vzácně v Českém termofytiku, hojněji v Polabí, hlavně Pardubickém, v Panonském termofytiku jen vzácně v Dyjskosvrateckém a Hornomoravském úvalu. V mezofytiku roztroušeně, hojněji v jihočeských pánvích, na Blatensku a Plzeňsku (obr. 4). V mnoha fytochorionech mezofytika a v celém oreofytiku zcela chybí. Težiště rozšíření je v planárním a kolinním stupni, zasahuje však až do stupně suprakolinního, ojediněle až submontánního. Horní hranice vertikálního rozšíření: Českomoravská vrchovina, Třebíčsko, Opatov (ca 600 m n. m.), Plánický hřeben, Oselce (560 m n. m.). Silně ohrožený taxon květeny České republiky.

T e r m o f y t i k u m :
Č e s k é t e r m o f y t i k u m . **3. Podkrušnohorská pánev:** Červený Hrádek u Chomutova (1861 Seidler [teste Jiruš], PR; 1861 „A. Reuss" [= F. A. Reuss], GOET). **9. Dolní Povltaví:** [Roztoky u Prahy] Vltava pod Buňkami [= Brnkami] u [Dolních] Chaber (1871 Dědeček, PR); Roztoky u Prahy, ve stojaté vodě u pravého břehu Vltavy (1940 Dostál, PR). **11a. Všetatské Polabí:** Neratovice, v tůních při Labi (1880 Velenovský, PRC); Neratovice, tůně labské (1889 Binder, MP); Neratovice ([19]06 Trapl, PR, BRNM); Černinosk [= Černínovsko] u Neratovic (1906 Servít, PRC; 1908 [Trapl] in herb. Domin, PR, 1908 Trapl, PRC); Černosek [= Černínovsko] u Neratovic (1907 Servít, PRC); Neratovice, v rašeliništi [sic!: „in turfosis"] Černínosek [= Černínovsko] (1908 Trapl, BRNM); Černinosk (1908 Trapl, PRC); Černimostí u Neratovic (1908 [Trapl] in herb. Domin, LE, PR); „Staré Labe" u Neratovic (1908 Trapl, PRC); Labe u Neratovic (1908 Trapl [scripsit Dostál], PRC). – Neratovice, tůně na pravém břehu Labe blíže tratě do Všetat (1888 Rous, PR). – Kostelec nad Labem, příkopy (s.d., Tausch [in Herb. Fl. Bohem. no. 1811], LE, PR). – Brandýs nad Labem, v příkopě lučním za Houškou (1885 Polák, PRC; 1894 Domin, PRC); Houška u Brandýsa nad Labem, v luční strouze cestou k [Novému] Vestci (1885 Polák, PR); Houštka [= Houšťka u Brandýsa nad Labem], tůně labské (1897 Beneš, PR). – Čelákovice, tůně polabské (1880 Velenovský, PRC). **11b. Poděbradské Polabí:** Lysá nad Labem (1911 Liebaldt, PR). – Kostomlaty [nad Labem], tůň bývalého řečiště labského při silnici z Kostomlat k Labi (1947 Kaufman, PRC; 1952 [Kaufman], BRNM); Kostomlaty [nad Labem], tůň (1944 Hejný, herb. BÚ Třeboň). – Nymburk, v Mrdlině [= Mrlině] (1849 Všetečka, BRNU, PR; 1854 Všetečka, B); U Nymburka (1849 Všetečka, PR; s.d. Veselsky, B). – Církvice u Kutné Hory, rybník Vrabcov (1902 Domin, PRC). – Žehušice, řeka Doubrava (1854 Peyl, PRC). **12. Dolní Pojizeří:** Horka u Bakova [nad Jizerou], vodní příkop u bažantnice (1909 L. F. Čelakovský, PR). – Brodce nad Jizerou, luční tůně u vsi (1897 Podpěra, BRNU). – Benátky [nad Jizerou] (1887 Faustus, PR; 1894 Židlický, ROZ). **13a. Rožďalovická tabule:** Okr. Nymburk, Zavadilka: rybníček na návsi (1947 Kaufman, PRC). – Žehuň, dolní ze dvou rybníků v SV části Žehuňské obory (1980 Procházka, MP). **14a. Bydžovská pánev:** Jičín, v rybníku (1882 F. Studnička, PR). – Vysoké Veselí, u Vysokoveselského rybníka nedaleko obce (1943 M. Deyl, PR). – Pamětník, rybník V obce (1989 Č. Deyl, herb. Č. Deyl). – Rohovládová Bělá, rybníček při silnici poblíž Výklek [J obce] (1972 Černohous, MP). **15a. Jaroměřské Polabí:** U Jaroměře (1840 J. F. Knaf, PR); Mezi Josefovem a Jaroměří (1840 J. F. Knaf, PR); Jaroměř: v příkopech na louce „Chrast" (1881 Fleischer, UPS). – Holohlavy u Smiřic (s.d. Čeněk, PR). **15b. Hradecké Polabí:** Malšovice, odstavené rameno Orlice za sádkami (Černohous 1978). – Hradec Králové (1868 s. coll., PR). – Malšova Lhota, tůňka 800 m V od jezu na Orlici (1995 Rydlo, ROZ). – Česká Skalice, přehrada Rozkoš: horní nádrž, při sev. pobřeží (1977 Krahulec, herb. Krahulec). **15c. Pardubické Polabí:** [Bohdaneč] Bohdanečský rybník (1836 Čeněk, PR); Bohdaneč (s.d. Čeněk, PR; WU). – [Bohdaneč] strouha mezi polem a Bohdanečským rybníkem (1976 Husák, herb. BÚ Třeboň); Rybník Bohdaneč (1976 Husák, herb. BÚ Třeboň); [Bohdaneč] Bohdanečský rybník (1976 P. Pyšek, ROZ); Bohdaneč, pobřežní společenstva vysokých ostřic a slatiny v území mezi sev. chobotem Bohdanečského rybníka a rybníkem Matka (1976 Černohous apud Procházka 1977); Bohdaneč, strouha S od Bohdanečského rybníka (1976 Houfek apud Procházka 1977). – Bohdaneč, struha S rybníka Matka (1973 Černohous, MP). – Bohdaneč, rybník Rozkoš (s.d. Čeněk, PR). – Pohránov, vých. a severových. břeh Pohránovského rybníka (1976 Černohous apud Procházka 1977). – [Hrobice] Baroch u Pardubic (1933 J. Hadač, MP); Hrobice, sev. mělký okraj rybníka Baroch 0,7 km JJZ od obce (1994, 1996 Kaplan, herb. Kaplan). – Klenovka, v rybníku (1953 J. Hadač, MP). – Kokešov u [Starých] Čivic, rybník na S od dvora (1936 J. Hadač, MP). – Pardubičky [na JV okraji Pardubic], v tůňce naproti strži (1907 Kalenský, MP). – Nemošice, stará Chrudimka SV od obce (1943 J. Hadač, MP). – Dašice, velký příkop u Velkolánského (1897 Lörnig, PR, PRC, BRNU); Dašice, u Velkolánského rybníka (s.d. Lörnig, PRC); Velkolánské u Dašic (1897 Fleicher, PR).

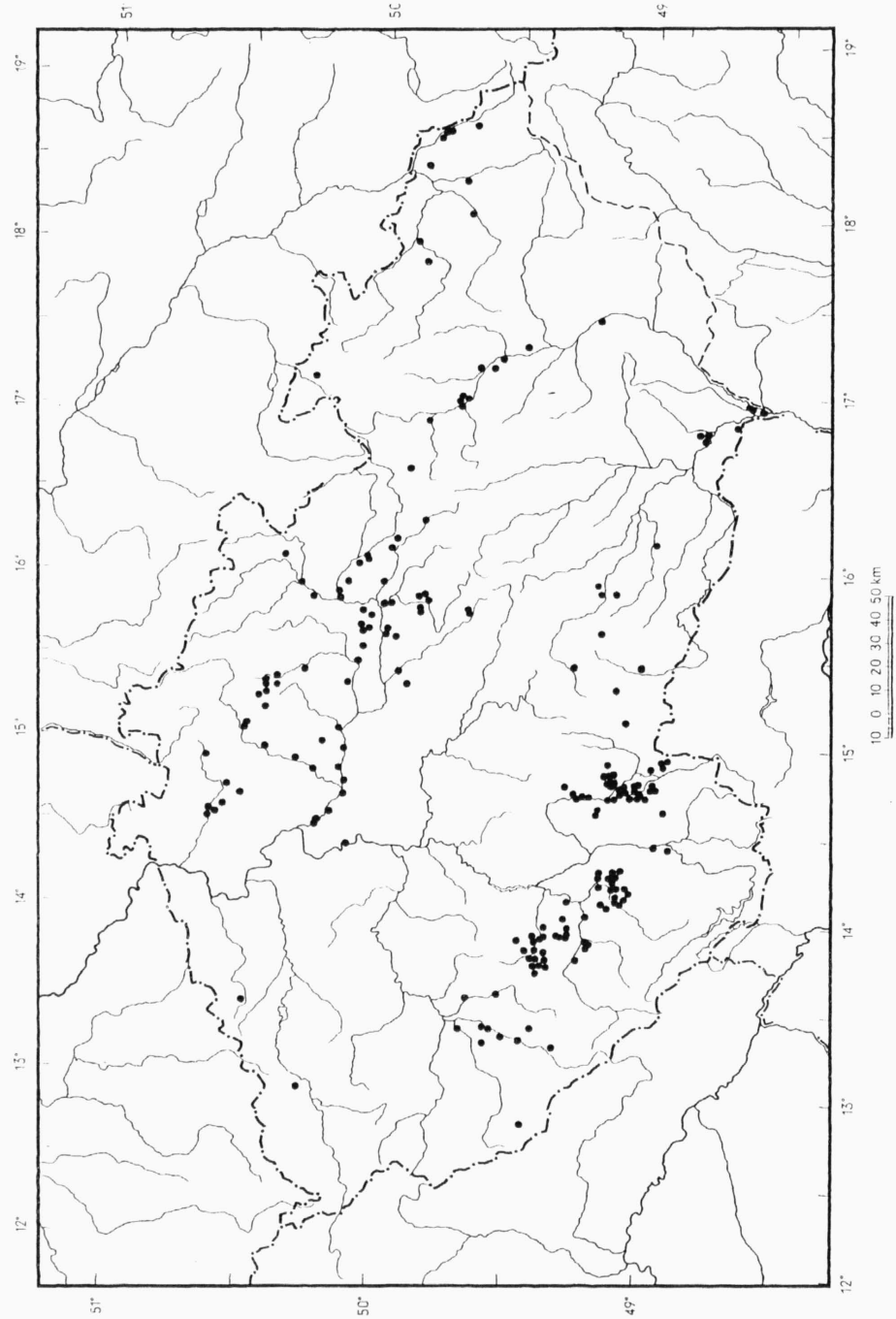

Obr. 4. – Rozšíření *Potamogeton acutifolius* v České republice.

Fig. 4. – Distribution of *Potamogeton acutifolius* in the Czech Republic.

Panonské termofytikum.

18a. Dyjsko-svratecký úval: Přítluky, slepé rameno Dyje u archeologických vykopávek (1952 Marvan, BRNM, BRNU). – Přítluky, tůň Kutnar JV od obce (1964 Fiala, BRNU). – Rakvice, luční tůň u cesty do Nejdku (1921 Staněk, BRNU). – Poštorná, Boří les, malá tůň v lese nedaleko hájenky (1994 Husák, herb. BÚ Třeboň); Valtice, prameništní tůňka, 4,9 km V od obce (Husák apud Danihelka et al. 1995); Poštorná, kančí kaliště (drobné jezírko ve sníženině) v suchém dubovém lese u větší lesní cesty ve směru JZ–SV, ca 2,9 km JV [sic!, recte: JZ] železniční zastávky Boří les (1995 Řepka, herb. Kaplan). – Lanžhot, 5,4 km J od kostela v obci, kanál J Dúbravenské louky (1995 Šumberová, BRNU). – Lanžhot, kanál mezi pralesem Ranšpurk a Dúbravenskou cestou (1995 Rydlo & Šumberová, ROZ). – Lanžhot, 1,2 km SSZ od soutoku Moravy a Dyje, pískovna v jižní části Košarských luk (1995 Šumberová, BRNU); Lanžhot, Košarské louky (1995 Rydlo & Šumberová, ROZ). **21b. Hornomoravský úval:** Olomouc, příkopy na loukách před Lazeckým mlýnem (1905 Čouka, BRNU); Olomouc, „Laska" [= Lazce] (1905 Rothe, BRNU); Olomouc, Hejčín (1905 Čouka, BRNU); Olomouc, Střelnice (1905 Podpěra, BRNU); „Habstein b. Olmütz" (1905 Teuber, BRNM). – Kojetín, tůňka u žel. trati do Chropyně (1944 Reitmayerová, BRNM; 1947 Reitmayer [in Fl. Exs. Reipubl. Čechoslov. no. 1380], BRNM, BRNU, LE, OLM, OP, PR, W, WU; 1947 Reitmayerová, BRNM); Kojetín, tůňky při přerovské trati (1944 Reitmayerová, BRNU; 1950 Reitmayerová, PRC); Kojetín, v tůňce mezi Moravou a Bečvou podél železnice v trať ové vybírce mezi Kojetínem a Chropyní (1950 Kavka, OP); Kojetín, ve stojaté vodě v místě zvaném Včelín (1950 Skřivánek, BRNM). – Kvasice, bažiny u Moravy (s.d. Rohrer [scripsit?], PRC). – Tovačov, v rybníku u obce (1967 Dostál, PR).

Mezofytikum:

Českomoravské mezofytikum. 24b. Sokolovská pánev: Ostrov u Karlových Varů (s.d. „Reiss" [= J. Reuss], PR; 1830 s. coll., PR); Ostrov u Karlových Varů, v rybnících (1838 „R" [= J. Reuss], PR). **27. Tachovská brázda:** Klenčí pod Čerchovem, rybníky SV od obce (1971 Vaněčková, BRNM); Klenčí pod Čerchovem, „V rybníčkách" (1971 Čížek, herb. Čížek). **31a. Plzeňská pahorkatina vlastní:** Plzeň, údolí Radbuzy ([18]85 Hora, PR); Plzeň, údolí Radbuzy, v malém rybníku nedaleko skladu prachu ([18]86 Hora, PR, PRC); Plzeň, tůně v Českém údolí blíž prachárny (1898 Maloch, PR); Plzeň, v tůni (rybníčku) na levém břehu Radbuzy v Českém údolí (1898 Maloch, BRNU, PL). – [Šťáhlavy] rybník na Neslívech [= lesní rybníček nedaleko zámku Kozel] (1902 Maloch, PL). – Dnešice, v tůních pod rybníkem Utopený (1966 Vacek, PL). – Lišice, slepé rameno Úhlavy (1958 Skalický, PR). – Dolní Lukavice, v tůni v lukách u bažantnice u řeky Úhlavy (1964 Vacek, PL). – Hradiště u Blovic, v malém rybníčku u řeky Úslavy, blíže mostu (1968 Homan, PL). – Lužany, v tůni u rybníků (1964 Vacek, PL). – Švihov, mrtvé rameno Úhlavy (1969 Čížek, herb. Čížek). – [Domažličky] v rybníku mezi obcemi Domažličky a Pečetín V od Klatov (1955 Skalický, PR). – Vacovy, 3. rybník ZJZ od zříceniny sv. Jana u obce (1950 s. coll., PR; *P. obtusifolius* admixt.!). **34. Plánický hřeben:** Oselce, v rybnících pod rybníkem Široký V od obce (1957 Skalický, PR). **35d. Březnické Podbrdsko:** Škvoretice [= Škvořetice], v rybníku pod obcí (1882 Velenovský, PL). – Doběšice u Písku, Hrozný rybník u obce (1900 Radba, PRC). **36a. Blatensko:** Závišín, v rybníku Stankovský mezi železniční zastávkou Závišín a dvorem Paračov (1959 Skalický, PR). – Kocelovice, lesní rybníček SZ od obce (1959 Kurka, herb. Kurka); Kocelovice, v lesích mezi obcemi Kocelovice a Lnáře (1972 M. Deyl, PR). – Dobšice, v trávnících [sic!] V od obce (1972 M. Deyl, PR). – Tchořovice, v bažině rybníka Vitamov (1956 Skalický, PR). – Tchořovice, rybník Starý rybník mezi obcemi Tchořovice a Vrbno (1953 Skalický, PR). – Záhorčičky, rybník V od obce (1954 Skalický, PR). – Chanovice, rybník Kozedře (1958 Skalický, PR). – Kadov, rybník Lípa mezi obcemi Kadov a Záboří (1954 Skalický, PR). – Lnářský Málkov, rybníček Hladový mezi obcemi Lnářský Málkov a Záboří (1957 Skalický, PR). – Vrbno, rybník Starý Pálenec (1954 Skalický & Klásková, PR). – Blatná, v potoce na lukách panských (1879 Welenovský, PRC); Blatná, ve vodním příkopu (1882 Velenovský, PRC); V lučních struhách v rovině Blatenské (1882 Velenovský, PRC, PL); V příkopech v rovině Blatenské (1882 Velenovský, PRC); Ve vodách v rovině Blatenské (1882 Velenovský, PL). – Blatná, rybníček na okraji lesa Skuhrov (1959 V. Horák, MP, PR). – Paštiky u Blatné, tůně u obce (1876 Čelakovský, PR); Paštiky, u rybníka Silnický (1968 M. Deyl, PR). – [Mačkov] rybník Na drahách mezi obcemi Blatná a Mačkov (1958 Skalický, PR). – Čekanice, v tůni „Záklici" (s.d. Velenovský, PR); Čekanice, v tůni „Záklinici" (s.d. Velenovský [in Fl. Exs. Austro–Hung. no. 2688], B, BRNM, LE, OLM, PR, PRC, WU, WU–HAL; 1888 Velenovský PRC, W); Čekanice, v rybníku Záklickém (1882 Velenovský, PRC); Čekanice, v tůni „Zákliči" (s.d. Velenovský, W). – Sedlice, malý rybníček nad [rybníkem] Milavou (1882 Velenovský, PR, PRC). – Klínovice, tůň u SZ břehu rybníka SZ od obce (1947 Moravec, PR). – Klínovice, rybník SSZ od obce (1947 Moravec, PR). – Leskovice, rybník ZJZ od obce (1948 Moravec, PR). – **37e. Volyňské Předšumaví:** Dolní Poříčí, v tůňkách sejpových polí J od obce (1958 Skalický, PR). – Strakonice, rybníček SSV od lesa Hůl, JZ od města (1948 Moravec, PR). – Strakonice, rybníček „Zlý rybník", u J okraje V části lesa Hůl, JZ od města (1950 Moravec, PR). – Strakonice, rybníček ve středu lesa Hůl, S [sic!, recte: J] od cesty do obce Drachkov, JZ od města Strakonice (1948 Moravec, PR). – **37h. Prachatické Předšumaví:** Čichtice u Strunkovic nad Blanicí, rybník Malý Nadýmač (1943 Hejný, PRC). – Vel-

ký Bor u Netolic, malý rybník v louce (prostřední) 50 m SZ Borské hájenky (1996 Vydrová, ROZ). – **38. Budějovická pánev:** Čejetice u Štěkně, rybník Malý Markovec (1943 Hejný, PRC). – Albrechtice u Vodňan, rybník Dolní Luskovec (1965 Hejný, herb. BÚ Třeboň). – Skály u Protivína, rybník Skalský (1944 Hejný, herb. BÚ Třeboň). – Protivín, malá tůňka na levém břehu řeky Blanice, 200 m JZ od místa zv. „U Andresa", pod kopcem Rabiř (1941 Hejný, PRC). – Protivín, v tůňce Schwarzenbergského rybníka (1900 Radba, PRC). – Protivín, lesní rybník Utopený v Hájku (194. [sic!] Hejný, herb. BÚ Třeboň). – Pražák u Vodňan, rybník Loviště (1961 Hejný, herb. BÚ Třeboň). – Pražák u Vodňan, ve slepém ramenu poblíž rybníka Kačírek (1961 Hejný, herb. BÚ Třeboň). – Svinětice poblíž Vodňan, v tůni na pravém břehu řeky Blanice 200 m J od železniční zastávky (1943 Hejný, PRC). – Vodňany, Kutinovský rybník (Hejný & Husák 1978). – Vodňany, říční tůně (1927 [Hrobař], PR). – Vodňany, rybník Malá Outrata u rybářských školek v obci (1942 Hejný, PRC). – Vodňany, [Čičenice:] rybník Dřemliny [= Dřemlíny] (1963 Žertová, PR). – Radomilice, rybník Malý Černoháj (1947 Hejný, PRC). – Radomilice, Radomilický rybník (1961 Hejný, herb. BÚ Třeboň). – Radomilice, Bukový rybník (1961 Hejný, herb. BÚ Třeboň). – [Radomilice] rybník Pilant (Vodňansko) (1971 Husák, herb. BÚ Třeboň). – Újezd u Vodňan, Újezdecký rybník (1961 Hejný, herb. BÚ Třeboň). – Chelčice u Vodňan, rybníček JZ od Šítova (1943 Hejný, PRC). – Staré Vrbno, Starovrbenský rybník (1963 Hejný, herb. BÚ Třeboň). – Litvínovice u Českých Budějovic, dolní rybník (nejvýchodnější) ZJZ od obce (1960 Skalický, PR). – Zliv u Českých Budějovic, rybník Malý Knopr, při Z okraji (1961 Jílek, PR). – **39. Třeboňská pánev:** Tučapy (1823 Wagner [?], PR). – Soběslav, luční stoka u Rudné (1881 Vitoušek, BRNU). – Klanovice [= Klenovice] u Soběslavi (1876 L. Duda, BRNM, PRC). – Soběslav, u Lužnice (s.d. L. Duda, PR, 1908 L. Duda, PRC); Soběslav (s.d. Veselý, PRC); Soběslav (1876 L Duda [in herb. Polák], PR). – Soběslav, v tůni pod Pilátem (1943 Kurka, herb. Kurka). – Mažice, rybníček na návsi (1982 Rybinský, ROZ). – Borkovice, příkop u myslivny (1882 Vitoušek, BRNU). – Mezimostí nad Nežárkou, v tůni proti jednotě u Kalašů u Víděňského mostu (1942 Kurka, PRC, herb. Kurka). – Mezimostí nad Nežárkou, v tůni za jednotou Kohout (1942 Kurka, BRNM, PRC, herb. Kurka). – Veselí nad Lužnicí, malý rybníček u samoty U Blažků J od města (1965 Skalická & Skalický, PRC). – Veselí nad Lužnicí, v bažinách u rybníka Schwarzenberg (1932 Dostál, PRC). – Hamr u Veselí nad Lužnicí, rybník Odměna (1979 Kurka, herb. Kurka). – Hamr u Veselí nad Lužnicí, rybník Hluboký Sax (1979 Kurka, herb. Kurka). – Hamr u Veselí nad Lužnicí, rybník Šípov, obnažené dno (1978 Kurka, herb. Kurka). – Hamr u Veselí nad Lužnicí, bažina u luční cesty pod rybníkem Velký Smíchov (1979 Kurka, herb. Kurka). – Nítovice u Kardašovy Řečice, rybník Poustevník (1972 Hejný, herb. BÚ Třeboň). – Nítovice, rybník Prostřední Ohrazenice (1979 Kurka, herb. Kurka). – Nítovice, rybník Fejmánek (1979 Kurka, herb. Kurka). – Cikar u Kardašovy Řečice, rybník Velký Ochoz (1979 Kurka, herb. Kurka). – Mnich u Kardašovy Řečice, rybník Králek 1,2 km SV od železniční zastávky (1992 Kaplan). – V tůni pod Fraheltí (1942 Kurka, BRNM, HR, MP, PRC, herb. Kurka); Frahelž, v tůni pod rybníkem Nadějí (1943 Kurka, PR, herb. Kurka); Frahelž, v tůni u obce (1943 Kurka, PR, BRNM, herb. Kurka); Frahelž, v tůni u mostku V trati SV obce (1943 Šourek, PR). – Frahelž, v přítokové strouze do rybníka Naděje (1943 Kurka, BRNM, LIT, MP, PRC, herb. Kurka). – Frahelž, rybník Naděje (1978 Kurka, herb. Kurka). – Frahelž, rybník Horák (1978 Kurka, herb. Kurka). – Klec, rybník Stehlík J od obce (1988 Husák, herb. BÚ Třeboň). – Kolence, rybník Prkenný (1979 Husák, herb. BÚ Třeboň); Kolence, lesní rybník Prkenný v Kolenské oboře 2,5 km S od obce (1991 Kaplan, herb. Kaplan). – Kolence, rybník Okřínek (1979 Husák, herb. BÚ Třeboň). – Kolence, rybník Podsedek Z od obce (1984 Kurka, herb. Kurka). – Kolence, rybník Ostrý J od obce (1984 Kurka, herb. Kurka). – Lomnice nad Lužnicí, ve stoce vytékající z rybníka Šatlavý (1942 Kurka, BRNM, HR, MP, PRC, herb. Kurka); Rybník Šatlavý u Lomnice (1942 Kurka [scripsit Dostál], PRC). – Lomnice nad Lužnicí, Dolní Přesecký rybník, strouha pod hrází (1978 Hejný, herb. BÚ Třeboň). – Lomnice nad Lužnicí, rybník Malý Panenský (1942 Kurka, PRC, herb. Kurka; 1950 Skřivánek, BRNM). – Lomnice nad Lužnicí, Velký Panenský rybník po pravé straně železniční trati do Třeboně, 1,3 km JJV od Lomnice (1999 Kaplan, herb. Kaplan). – [Lomnice nad Lužnicí] rybník Malý Dubovec (tiská soustava) (1976 Husák, herb. BÚ Třeboň). – Lomnice nad Lužnicí, malý rybníček VJV od rybníka Malý Dubovec 1,5 km JJV od obce (1991 Kaplan, herb. Kaplan; 1992 Kaplan). – Třeboň [Lužnice]. bažinný příkop u rybníka Velký Tisý (1947 J. Müller, BRNU). – Přeseka, SZ od obce v rybníku Kupinský (1986 Kurka, herb. Kurka). – Třeboň (1947 Pospíšil, BRNM). – Třeboň, Holý rybník (1967 Češka, PR). – Třeboň, Hraniční rybník 2 km S(–SSV) od železniční zastávky Třeboň–Lázně (1992 Kaplan, herb. Kaplan). – Stříbřec, malý rybníček přes silnici u zjz. okraje rybníka Velký Černý 2 km JJV(–J) od obce (1992 Kaplan, herb. Kaplan). – [Lutová] rybník Staré jezero, v prosekávaných kanálech (Neuhäusl & Houfek 1957). – Lutová, rybník Bábinka u obce (1979 Husák, LIT). – Staňkov u [Chlumu u] Třeboně, v příkopech (1947 Jedlička, BRNU). – Vlkovice J Štěpánovic, návesní rybníček (1986 Kurka, herb. Kurka). **52. Ralsko-bezdězská tabule:** Lázně Kundratice u Osečné, hlavní jezírko po těžbě rašeliny (1988 Adamec, herb. BÚ Třeboň). – Hradčany u Mimoně, JJV okraj lesního rybníka Držák 1,1 km VJV od Hradčan, 4 km J od Mimoně (1996 Kaplan, herb. Kaplan). – Obora u Doks, v rybníčku při silnici (1973 Černohous, MP). **53a. Českolipská kotlina:** Česká Lípa (1865 s. coll., PR). – Česká Lípa, příkopy za školou (1889 Schiffner, PRC). – Česká Lípa, v potoku nad můstkem na Pražské silnici (1876 s. coll., PRC; 1883 Schiffner,

PRC); Česká Lípa (1883 Schiffner, PRC). – Česká Lípa, vodní příkopy na loukách u Ploučnice (1893 Anders, PR); Česká Lípa, luční tůně (1894 Anders, M). – Česká Lípa, rybník (1919 Mell, PRC). – Česká Lípa, tůň u železničního mostu přes Ploučnici mezi Č. Lípou a Dobranovem (1984 Rydlo, ROZ). – Heřmaničky (u Vítkova), odvodňovací kanál na VJV břehu Heřmanického rybníka 1,7 km J–JJZ od železniční zastávky Vlčí Důl–Dobranov (1998 Kaplan, herb. Kaplan). – Heřmaničky (u Vítkova), odvodňovací kanál na V břehu Heřmanického rybníka 1,3 km J–JJZ od železniční zastávky Vlčí Důl–Dobranov (1998 Kaplan, herb. Kaplan). **55b. Střední Pojizeří:** Český ráj, Březina, rybník Oběšenec 1,5–2 km VJV od nádraží (1997 Rydlo & Vacková, ROZ). – Český ráj, Žehrov, rybníček u JZ okraje osady Arnoštice, pod oborou (1997 Rydlo & Vacková, ROZ); Turnov, Český ráj, Žehrov, rybníček pod oborou u ZJZ okraje osady Arnoštice, nejspodnější ze soustavy rybníčků v JZ okolí osady (1997 Kaplan, herb. Kaplan). **55c. Rovenská pahorkatina:** Jinolice, rybník Vražda, v Z části (1978 Černohous, MP). – Jinolice, rybník Obora (1911 Baudyš, PR). – Pařezská Lhota, rybník Pařez (1978 Černohous, MP). **55d. Troseckà pahorkatina:** Podkost, rybník při silnici Podkost – Srbsko, Z od hradu Kost (1978 Černohous, MP). – Troskovice, rybník Krčák u obce (Černohous & Husák 1986). **55e. Markvartická pahorkatina:** Hlásná Lhota u Jičína: Lhotský rybník (1911 Baudyš, PR). **61b. Týnišťský úval:** Nový Hradec Králové, rybník Výskyt, ca 6,5 km JV města (1984 Rydlo, ROZ; 1985 Belicová, HR). – Borohrádek, horní ze dvou rybníčků na Havlickém potoku (1976 Černohous, MP). – Borohrádek, rybník Havlík [tj. dolní ze dvou rybníčků] na okraji lesa 750 m Z od žel. stanice (1972 Faltys, MP). **61c. Chvojenská plošina:** [Nová Ves u] Týniště [nad Orlicí]: blíže rybníka Novoveského v luční tůňce (1894 Tocl, MP). **62. Litomyšlská pánev:** Rzy u Uherska, v rybníce (1973 Černohous, MP). – V tůňce vylámané v opuce u trati Choceň – Sruby (1940 Kroulík, MP). – Litomyšl, v řece Loučné (1896 Lörnig [scripsit Fleischer], PR). **63j. Lanškrounská kotlina:** Lanškroun, rybník, v leknínovém porostu (1926 Hruby, BRNM); Lanškroun (s.d., s. coll., PR). **66. Hornosázavská pahorkatina:** Bílek u Chotěboře, v rybníčku u dvora Křivého (1908 Vitoušek, BRNU). – Bílek u Chotěboře, rybník asi 1,3 km SV od železniční stanice (1990 Trávníček, OL). **67. Českomoravská vrchovina:** Lomy, soustava rybníků vpravo od silnice z obce Člunek do obce Lomy, rybník první od silnice (1993 Husák, herb. BÚ Třeboň). – Okr. Třebíč, Opatov: rybník (1934 Suza, BRNM, PRC). – Borovná, 2 rybníčky mezi obcemi Borovná a Olší (1977 Černohous, MP). – Borek u Dačic, rybník na levém přítoku Boreckého potoka, J od Boreckého dvora (1993 Husák, herb. BÚ Třeboň). – Jezdovice, malý rybníček mezi rybníky Zákotský a Broum [Z od obce] (1977 Černohous, MP). **68. Moravské podhůří Vysočiny:** Třebíč, rybník Posměch na Terůvkách (1882 F. Zavřel, BRNM, PR, PRC). – Slavice, rybník naproti Slavickému lesu (1882 F. Zavřel, PRC). – Ptáčov, rybník (1907 Treuber, BRNM). – Horní Kounice, v odpadní strouze z Jezírka poblíž obce (1927 Hruby, BRNU). – **69a. Železnohorské podhůří:** Urbanice, Urbanický rybník SV od obce (1972 Černohous, MP). – Bítovany, rybník Farář u obce (Černohous & Husák 1986). – Trpišov, Nový rybník v jelení oboře JZ obce (Černohous 1978; Černohous & Husák 1986). – Svídnice – Trpišov, příkop vedoucí do Starého rybníka v jelení oboře JZ obce (Černohous & Husák 1986). – Nasavrky, Trpišov, struha k Novému rybníku (Slavická obora) (1977 Černohous, MP). – Žumberk, lesní rybník [JZ] u [osady] Studené Vody (1976 Černohous, MP). **69b. Sečská vrchovina:** Libáň u Nasavrk, rybník Pařezný u obce (Černohous 1978). **71a. Bouzovská pahorkatina:** Moravičany, malá hluboká tůňka v louce mezi podkovovitým slepým ramenem Moravy a lesem 1,5 km VSV od obce (1990 Kusák, herb. Kusák). – Moravičany, tůň v louce směrem k lesu (1988 Kusák, herb. Kusák). – Moravičany, tůňky na Kačení louce po levé straně železniční trati Moravičany – Červenka 1,7 km VSV od obce (1988 Trávníček, OL; 1990 Trávníček, OL; 1990 Hradílek, OLM; 1992 Kaplan, herb. Kaplan). – Moravičany, malá tůňka v kulturní louce asi 250 m od lesa, blízko slepého ramene řeky Morava 1,5 km VJV od obce (1989 Kusák, herb. Kusák). **72. Zábřežsko-uničovský úval:** Zábřeh (1893 Hanáček, BRNU); Zábřeh, rybníky (1935 Otruba, OLM). – Štěpánov, bažiny při dráze u obce (1886 Spitzner, BRNU); Starnov [= Štarnov]: příkop trati Olomouc – Štěpánov (1905 Čouka, BRNM, BRNU, OP, PR; 1926 Čouka, BRNU); Štěpánov u Olomouce, tůňka nejsevernější (1905 Čouka, BRNU). **74a. Vidnavsko-osoblažská pahorkatina:** Červená Voda u Žulové (s.d. Mückusch, OP; s.d., s. coll. Mückusch [scripsit Urban?], OP). **74b. Opavská pahorkatina:** Štáblovice, v bažinách nedaleko obce (1951 J. Duda, BRNM, OP). – Kylešovice, řeka Moravice nad novým jezem (1970 Frank, OP).

Karpatské mezofytikum.

83. Ostravská pánev: Studénka (195. [sic!] Bílý & Marvan, BRNU). – Paskov, rybník (1975 Nováková, MP). – Rybničná krajina mezi Karvinou a Moravskou Ostravou (1950 Karmazínová, PRC). – Rychvald, rybník Skučák u obce (1950 Součková, BRNM; 1950 Karmazínová, PRC). – [Lázně] Darkov (1950 Karmazínová, PRC). – Louky nad Olzou [= Louky nad Olší], rybníky u železniční zastávky (1950 Součková, BRNM); Louky nad Olzou, Prostředňok (1950, 1951 Karmazínová, PRC); Louky nad Olzou, rybník Malý Mlýnský (1951 Slavoňovský, BRNU); Louky nad Olzou, rybník Velký Kupčík (1951 Slavoňovský, BRNU); Louky nad Olzou, odpadní příkop u rybníka Mlýnský (1957 Kilián, OP); Louky nad Olší, rybník 300 m S–SZ od železniční zastávky (1975 Skalický, PRC). **84a. Beskydské podhůří:** Frýdek (1906 Weeber, BRNU). – Hnojník, 3 ze soustavy 7 rybníků

VSV od obce (1990 Husák et al., herb. BÚ Třeboň, 1990 Kaplan, herb. Kaplan; 1990 Kučera J., herb. Kučera J.; 1990 Kusák, herb. Kusák).

Nespolehlivé doklady: Čížov (s.d. s. coll., PR, admixt. ad *P. obtusifolius*) [směsná položka, s nejasnou lokalizací, bez údajů o sběru]. – Praha – Benátky (s.d. s. coll., PR) [patrně chybná interpretace při přepisu schedy; asi se jedná o Benátky nad Jizerou, odkud jsou doklady známy; scheda i písmo jsou stejné jako u dokladu „Čížov"]

Chybný literární údaj: Množství údajů v literatuře je pochybných. Jen zřídka se však podaří dohledat k nim herbářové doklady. Mezi chybné recentní údaje je nutné počítat i: „Borohrádek, slepé rameno na levém břehu Tiché Orlice J Šanova" (1976 Skalický apud Procházka 1977). Herbářová položka vztahující se k tomuto údaji [„Distr. Rychnov n. Orl. [sic!], opp. Borohrádek: in alveo vetusto flum. Orlice ad meridiem a pago Šachov versus" (1976 Skalický, MP, ut *P. acutifolius*)] je ve skutečnosti *P. pusillus*.

Na několika lokalitách byly sbírány rostliny, které se v některých znacích blíží druhu *P. compressus*. Tyto sběry byly také proto někdy mylně určovány jako tento mnohem vzácnější druh. Ve většině případů se jedná o extrémní morfotypy v rámci variability druhu *P. acutifolius*. Již vzhledem k celkové vzácnosti rdestu smáčknutého v ČR a dosud neprokázáné možnosti hybridizace mezi těmito dvěma druhy není na místě uvažovat o tom, že se jedná o kříženec. Ve většině případů jsou k dispozici i plodné rostliny, u nichž některé významné znaky plně odpovídají běžné variabilitě druhu *P. acutifolius*.

Některé sběry z Černínovska u Neratovic jsou „intermediární" v některých znacích: listy jsou širší, než je obvyklé u *P. acutifolius*, tmavě zelené, stopky květenství 12–34 (–47) mm dlouhé, klasy 7–17 mm dlouhé. Tyto rostliny však mají v květenství pouze 3 přesleny květů, v květech pouze jeden plodolist, některé z nich jsou již s dobře vyvinutými plody, v listech mají 18–22 sklerenchymatických vláken. Četné sběry z této populace odpovídají většinou znaků rdestu ostrolistému. Podobné jsou i Rousovy sběry z této oblasti, s palisty až 38 mm dlouhými, stopkou květenství až 41 mm, avšak květy pravidelně pouze s jedním plodolistem. I celkový habitus (bohatě a hustě větvené rostliny) odpovídá druhu *P. acutifolius*. Podobné jsou i rostliny z Hejného sběru od Kostomlat, avšak i v tomto případě prozrazuje identitu *P. acutifolius* přítomnost několika mladých plodů vyvíjejících se z květů s jedním plodolistem.

Samostatným problémem jsou rostliny, u kterých není vyvinuto květenství (což je však u všech rdestů běžné), takže je k dispozici mnohem méně znaků pro odlišení obou druhů vzájemně si podobných v morfologii vegetativních částí. Obvykle se jedná o rdest ostrolistý, jehož jeden ze znaků naznačuje podobnost s rdestem smáčknutým. Sem patří některé sběry z Polabí (Lysá nad Labem, Holohlavy u Smiřic), které mají mladé listy na vrcholu tupé, starší listy široké a tmavé, nebo palisty dlouhé až 34 mm. V ostatních znacích však odpovídají znakové výbavě *P. acutifolius*.

Rostliny s extrémně širokými a tmavými listy byly sbírány i v jiných částech České republiky, avšak vždy byly k dispozici kvetoucí nebo plodné rostliny, které umožňovaly jednoznačnou identifikaci s *P. acutifolius*. Sem patří Horovy sběry z údolí Radbuzy u Plzně, Kurkovy od Frahelže a Dudovy od Lužnice.

Poděkování

Vydavatelství Wydawnictwo Naukove PWN (Warszawa, Polsko) udělilo souhlas se zveřejněním převzatých ilustrací. Tento materiál vznikl s finanční podporou grantu GA ČR č. 206/98/1539 a grantu č. AVOZ6005908 GA AV ČR.

Summary

Data on the first two linear-leaved species of *Potamogeton* in the Czech Republic are given. Both species are described on the basis of material from the Czech Republic. A brief outline of nomeclature is provided. The selection was made especially among the names most often occuring in the literature or those based on the material from the Czech Republic or adjacent countries. A list of numbered exsiccate collections is given for each species in order to provide vouchers for the author's taxonomic concept. The distribution in the Czech Republic is described, list of localities and distribution maps are provided. Because of frequent misidentification of pondweeds, the distribution has been based mainly on revised herbarium material and field studies.

Even though *Potamogeton compressus* has been recorded from several places in the Czech Republic, only four localities or small areas of occurrence have been proved after the critical revision of herbarium material. Most of specimens identified as *P. compressus* are actually referable to *P. acutifolius*. The former species has not been collected for 100 years and is now considered extinct from the Czech Republic.

P. acutifolius has been found on more then 200 sites in the past. However, only about 10% of them have been confirmed as extant within past 10 years. Together with the fact that wetlands are among the most threatened habitats, this retreat is the reason why the species is now considered as strongly endangered in its occurrence. Basins with many ponds in SE Bohemia and wide lowlands along rivers in E Bohemia and C Moravia are the main areas of the species' distribution in the Czech Republic.

Literatura

Ascherson P. & Graebner P. (1897): Synopsis der mitteleuropäischen Flora. Vol. 1. – Leipzig.

Čelakovský L. (1867): Prodromus der Flora von Böhmen. Vol. 1. – Prag.

Černohous F. (1978): Příspěvek k současnému rozšíření vodních makrofyt ve východních Čechách. – Zprav. Kraj. Muz. Vých. Čech, Hradec Králové, 5/3: 31–50.

Černohous F. & Husák Š. (1986): Macrophyte vegetation of eastern and north-eastern Bohemia. – Folia Geobot. Phytotax., Praha, 21: 113–161.

Danihelka J. et al. (1995): O rozšíření některých cévnatých rostlin na nejjižnější Moravě. – Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha, 30, suppl. 1995/1: 29–102.

Dostál J. (1989): Nová květena ČSSR. – Academia, Praha.

Fieber F. X. (1838): *Potamogeton* Diosc. – In: Berchtold F. G. & Opiz P. M. (eds.), Oekonomisch-technische Flora Böhmens 2/1: 242–287, Prag.

Greuter W. et al. (2000): International code of botanical nomenclature (Saint Louis Code) adopted by the Sixteenth International Botanical Congress St. Louis, Missouri, July–August 1999. – Koeltz Scientific Books, Königstein. [Regnum Veg. 138]

Hejný S. & Husák Š. (1978): Higher plant communities. – In: Dykyjová D. & Květ J. (eds.), Pond littoral ecosystems, p. 23–64, Ecol. Stud. 28, Springer Verlag, Berlin etc.

Kaplan Z. (2000): Úzkolisté druhy rodu *Potamogeton* v květeně České republiky. I. Úvod a klíč k určování. – Preslia, Praha, 72: 457–467.

Mądalski J. (1977): Atlas flory Polskiej i ziem ościennych. (Florae polonicae terrarumque adiacentium iconographia.) Tom II, Zeszyt 1. *Alismataceae*, *Butomaceae*, *Hydrocharitaceae*, *Juncaginaceae*, *Zannichelliaceae*, *Potamogetonaceae*, *Najadaceae*. – Państw. Wydaw. Nauk., Warszawa etc.

Neuhäusl R. & Houfek J. (1957): Příspěvek ke květeně jihovýchodní části Třeboňské pánve. – Preslia, Praha, 29: 193–203.

Palla E. (1886): Zur Flora von Kremsier in Mähren. – Oesterr. Bot. Z., 36: 50–55, 85–87, 122–126, 157–159, 197–200.

Polívka F. (1902): Názorná květena zemí koruny české... Vol. 4. – Olomouc.

Procházka F. (ed.) (1977): Flóristický materiál ke květeně Východních Čech z materiálů floristického kurzu ČSBS při ČSAV pořádaného v červenci 1976 v Pardubicích. – Zprav. Kraj. Muz. Vých. Čech, Hradec Králové, 4/3: 3–119.

Došlo 1. února 2000
Přijato 30. května 2000